

Література:

1. Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту: Закон України від 22 грудня 1998 року [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/330-14>.
2. Членство України у СОТ: нові можливості та виклики для бізнес-асоціацій / Серія «Школа професійної освіти для бізнес-асоціацій. Модуль G: бізнес-асоціації та СОТ» [Текст] / За заг. ред. Д.В.Ляпіна, Авт.: Ляпін Д.В., Мовчан В.М. та інші. - К.: Ін-т власності і свободи; LAT&K, 2010. - 104 с.
3. Міжнародні економічні відносини: Навчальний посібник / За ред. В.В. Козик, Л.А. Панкова, Н.Б. Даниленко. - К.: Знання, - 2008.- 406 с.
4. Угода про застосування Статті VI Генеральної угоди з тарифів та торгівлі 1994 року [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://ukrexport.gov.ua/ukr/zahist_vnutr_rinku/ukr/5633.html.
5. Генеральна угода з тарифів і торгівлі 1994 року [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=981_003.

Соколик М.О.

(наук. кер. – ст. викл. Штепа О.О.)

*студент V курсу психолого-педагогічного факультету
Полтавського національного педагогічного
університету імені В.Г. Короленка*

**ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО СТАТУСУ НАРОДНОГО
ДЕПУТАТА УКРАЇНИ**

Депутат – виборний повноважний та відповідальний представник народу в парламенті, член виборної державної установи; уповноважена особа для виконання певного доручення [1].

Поняття конституційно-правового статусу народного депутата пов'язують, зокрема, із сукупністю його прав та привілеїв або ж із сукупністю його прав, обов'язків і відповідальністю.

Статус народного депутата України це правове становище повноважного представника народу, яке визначається політико-правовою природою депутатського мандата; підставами його виникнення і терміном дії, припиненням дії депутатського мандата; правами і обов'язками народного депутата України; формами та гарантіями здійснення депутатських повноважень; відповідальністю народного депутата. Політична природа мандата народного депутата України полягає в його представницькому характері [2].

Чинне законодавство передбачає систему гарантій, які покликані забезпечити ефективність діяльності народного депутата України. До них належать: неприпустимість свавільного обмеження депутатських повноважень, депутатська недоторканність (депутатський імунітет), створення належних умов для виконання депутатських повноважень, забезпечення

інформаційними матеріалами та юридичною допомогою, право на використання засобів масової інформації й технічних засобів, право мати до тридцяти одного помічника-консультанта, забезпечення народних депутатів жилими приміщеннями, щомісячне відшкодування витрат, пов'язаних із виконанням депутатських повноважень, право на першочергове поселення в готелі, право на безоплатний проїзд, звільнення від призову на військову службу або збори, державне страхування народного депутата, фінансове, медичне та соціально-побутове забезпечення, право народного депутата після закінчення строку його повноважень на попередню роботу (посаду) тощо [4, с.288-290].

Народні депутати України знаходяться під захистом депутатського імунітету та індемнітету. Термін «*імунітет*» від латинського «*immunitas*» означає буквально звільнення від чого-небудь. Імунітет депутата це заборона арешту чи притягнення депутата до судової (інколи й адміністративної) відповідальності без згоди представницького органу, до складу якого він входить. Депутат користується недоторканістю лише на час дії депутатського мандату. Термін «*індемнітет парламентський*» походить від латинського «*indemnitas*» дослівно захист від шкоди, забезпечення збереження. Це заборона переслідування і покарання депутата за ті дії, які депутат виконує в процесі реалізації своїх депутатських повноважень. Проте, індемнітет парламентський не застосовується в разі скоєння депутатом кримінального злочину [3, с.78-79].

Народному депутату України гарантується депутатська недоторканність на весь строк здійснення депутатських повноважень. Він не може бути без згоди Верховної Ради України притягнутий до кримінальної відповідальності, затриманий чи заарештований. Притягнення до кримінальної відповідальності, як стадія кримінального переслідування, починається з моменту пред'явлення особі обвинувачення у вчиненні злочину, є винесення постанови про обвинувачення. Саме тому в разі наявності достатніх підстав стосовно народного депутата кримінальна справа може бути порушена, однак він не може бути затриманий та заарештований, а також йому не може бути висунуто обвинувачення до отримання згоди парламенту на притягнення його до кримінальної відповідальності. Обшук, затримання народного депутата чи огляд особистих речей і багажу, транспорту, жилого чи службового приміщення народного депутата, а також порушення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції та застосування інших заходів, що, відповідно до закону, обмежують права і свободи народного депутата, допускаються лише в разі, коли Верховною Радою України надано згоду на притягнення його до кримінальної відповідальності, якщо іншими способами одержати інформацію неможливо [4, с.290-291].

Разом з тим народний депутат України може бути без згоди Верховної Ради України притягнений до адміністративної відповідальності, якщо

можливі запобіжні заходи чи стягнення за вчинене правопорушення не пов'язані із затриманням чи арештом народного депутата України.

Час роботи народного депутата у Верховній Раді України зараховується до стажу державної служби, а також зараховується до його загального і безперервного стажу роботи, стажу роботи (служби) за спеціальністю, стажу роботи, який дає право на встановлення процентних надбавок до заробітної плати та одержання одноразової винагороди за вислугу років, процентної надбавки за вислугу років, виплату винагороди за підсумками роботи. У день відкриття першого засідання Верховної Ради України нового скликання народним депутатам попереднього скликання Головою Верховної Ради України попереднього скликання присвоюється перша категорія, перший ранг державного службовця.

Народному депутату після закінчення строку його повноважень, а також у разі дострокового їх припинення за особистою заявою про складення ним депутатських повноважень надається попередня робота та (посада), а в разі неможливості він зараховується до резерву кадрів Головного управління державної служби України.

Народний депутат на території України має право безоплатного проїзду на всіх залізничних, автомобільних, повітряних, водних і інших шляхах.

Як член парламенту, органу державної влади, народний депутат України є також представником влади, державним діячем, наділеним владними повноваженнями публічного характеру.

Народні депутати України не несуть юридичної відповідальності за результати голосування в парламенті та його органах [5, с.149].

Народний депутат бере участь у здійсненні всіх функцій Верховної Ради (законодавчої, установчої, контрольної та інших), тобто у здійсненні державної влади. Відповідно до свого особливого політико-правового становища він наділений багатограними повноваженнями, які забезпечують йому участь у діяльності парламенту, привілеями, гарантіями депутатської діяльності. При цьому конкретні права та обов'язки народного депутата установлені в межах повноважень Верховної Ради, а його депутатська діяльність визначальною мірою підпорядкована і спрямована на виконання функцій парламенту[6, с.348].

Народні депутата як представники державної влади користуються, наприклад, певними її атрибутами, державними символами. Зокрема, відповідно до ст. 9 Закону «Про статус народного депутата України» нагрудний знак народного депутата, який він одержує разом з депутатським посвідченням після набуття депутатських повноважень, має форму і кольори Державного Прапора України.

Відповідно до Конституції України (ст. 80), Закону України «Про статус народного депутата України» народному обранцю гарантується депутатська недоторканність на весь строк здійснення депутатських по-

Матеріали VIII Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції

вноважень. Крім того, передбачено, що безпеку народному депутату при виконанні ним депутатських повноважень, а також за місцем його проживання та членів його сім'ї у порядку, встановленому законом, забезпечує Управління державної охорони України разом з органами Служби безпеки України та Міністерства внутрішніх справ України (в межах їхніх повноважень) [7, с.158-164].

Відповідно до ст. 26 Закону «Про статус народного депутата України» ніхто не має права обмежувати повноваження народного депутата України, крім випадків, передбачених Конституцією України та іншими законами. Зокрема, згідно з Рішенням Конституційного Суду України від 26 червня 2003 р. (справа про гаранта депутатської недоторканності) наведені положення закону треба розуміти так, що повноваження народного депутата України не можуть бути обмежені діями чи бездіяльністю органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб, керівників підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності та підпорядкування, громадян та їх об'єднань. Обмеження повноважень народного депутата України можуть встановлюватися виключно Конституцією і законами України [8].

Повноваження народного депутата України та його конституційні права і свободи не можуть бути обмежені в умовах воєнного чи надзвичайного стану в Україні або в окремих її місцевостях. Держава гарантує народному депутату України необхідні умови для ефективного здійснення ним депутатських повноважень. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи, керівники підприємств, установ і організацій, незалежно від форм власності та їх підпорядкування, забезпечують умови для здійснення народним депутатом України своїх повноважень у межах та в порядку, визначених Конституцією України, законами України, а громадські організації та політичні партії можуть сприяти йому в цьому [6, с. 351].

Література:

1. Конституційне право України. Підручник / за ред. В. Погорілка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1753060756622/pravo/terminologichniy_slovnik_istoriya_derzhavi_prava_zarubizhnih_krayin.
2. Конституційно-правовий статус народного депутата України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dissland.com/catalog_ukr/konstitucionnopravovoj_status_narodnogo_deputata_ukrainue.html.
3. Шаповал В.М. Депутатський індемнітет та імунітет / В.М. Шаповал // Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко та ін. – К.: «Укр. енцикл.», 1999. – Т. 2. – С. 78-79.
4. Конституційне право України: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / За ред. В. П. Колісника та Ю. Г. Барабаша. - Х.: Право, 2008. – с.288-291
5. Органи державної влади України / За ред. В. Ф. Погорілка. — К., 2002. – с.149

6. Конституційне право України: академічний курс: У 2 т.: Підручник / Відп. Ред. Віктор Погорілко; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. – К. : ТОВ «Вид. «Юридична думка», 2006 – Т. 1. – 544с.

7. Депутатська недоторканність: Сучасна парламентська та судова практика: правовий аналіз / Олександр Вікторович Задорожній (заг.ред.). К. : Логос, 2004. – с.158-164

8. Про статус народного депутата України: Закон України 17 листопада 1992 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KS03022.html.

Фещенко Т.Ю.

(наук. кер. – ст. викл. Штепа О.О.)

*студентка V курсу психолого-педагогічного факультету
Полтавського національного педагогічного
університету імені В.Г. Короленка*

ФУНКЦІЇ І ПОВНОВАЖЕННЯ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Загальну систему функцій Президента України становлять такі функції: забезпечення єдності державної влади; представництво держави; забезпечення державного суверенітету та національної безпеки України; забезпечення реалізації основних прав і свобод громадян; керівництво зовнішньополітичною діяльністю. При цьому функції забезпечення єдності державної влади та представництва держави властиві тільки главі держави і зумовлюють необхідність існування цього інституту. Решту функцій можуть мати і інші державні органи. [4, с. 34].

Повноваження, закріплені за Президентом України для виконання зазначених функцій, можна поділити на такі групи:

Державне будівництво;

Нормотворча діяльність;

Забезпечення конституційної законності;

Повноваження у галузі оборони і національної безпеки;

Реалізація грантій щодо забезпечення прав і свобод громадян;

Зовнішня політика і міжнародні відносини;

Повноваження Президента України у сфері державного будівництва можна поділити на такі групи:

Установчі повноваження щодо створення, реалізації та ліквідації органів державної влади.

Номінаційні повноваження щодо формування персонального складу державних органів.